

ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO TUNEZJI



**Beata Luberda
II TiR SUM/Zaoczne
Gr.T2**

Spis treści:

1. Wprowadzenie

1.1. Ogólne informacje o Tunezji

1.2. Warunki rozwoju turystyki

1.3. Gospodarka

2. Analiza rynku turystycznego Tunezji

2.1. Rynek recepcji turystycznej

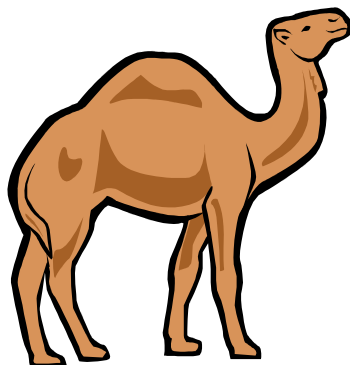
2.2. Charakterystyka branży turystycznej

2.2.1. Najważniejsi organizatorzy imprez turystycznych w Tunezji

2.2.2. Promocja Tunezji

3. Podsumowanie

4. Bibliografia





1. Wprowadzenie

1.1. Ogólne informacje o Tunezji

Tunezja położona jest w północnej części kontynentu afrykańskiego. Graniczy z Libią i Algierią. Jej powierzchnia pod względem wielkości porównana może być do połowy Polski. Stolicą jest Tunis, a pozostałe większe miasta to: Safakis, Ariana, Bizerta, Karis, Susa. Podział administracyjny to 23 prowincje. Obowiązującą walutą jest tunezyjski dinar (TND) dzielony na 1000 (M) milimów. Językiem urzędowym jest arabski, językiem ogólnie używanym francuski. **Czas** – środkowoeuropejski, równy czasowi w Polsce.

Godziny pracy biur – 8.30-12.00 i 14.00-18.00,

banków – 8.30-11.00 i 14.00-16.00,

sklepów – 9.00-18.00 (niekiedy do 22.00),

W miesiącu Ramadan (ruchomy względem naszego kalendarza) 9.00-15.00. Tydzień pracy odpowiadający europejskiemu – niedziela wolna.

Święta wolne w Tunezji:

- | | |
|------------|-------------------------|
| 1 stycznia | - Nowy Rok |
| 20 marca | - Święto Niepodległości |
| 21 marca | - Święto Młodzieży |
| 9 kwietnia | - Święto Męczenników |
| 1 maja | - Święto Pracy |

- 25 lipca - Święto Republiki
- 3 sierpnia - Święto Narodowe
- 13 sierpnia - Święto Kobiet
- 7 listopada - Święto Narodowe

Święta islamskie:

Nowy Rok islamski

Aid-el-Fitr (2 dni)

Aid-el-Kebir (2 dni)

Mouled (1dzień)

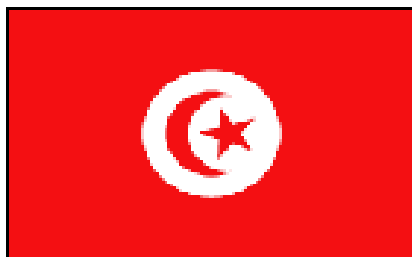
Wszystkie święta islamskie są ruchome

Tunezja jest członkiem: ONZ, Ligi Państw Arabskich, Unii Afrykańskiej (sukcesorki Organizacji Jedności Afryki), jest członkiem GATT i jest członkiem założycielem Światowej Organizacji Handlu (WTO). Należy również do UMA – Unii Arabskiego Maghrebu, Światowej Organizacji Celnej, Międzynarodowej Organizacji Frankofonii, COMESSA - Wspólnoty Państw Sahelu i Sahary, CEEAO - Wspólnoty Ekonomicznej Państw Afryki Zachodniej.

Tunezja jest republiką o systemie prezydenckim, w której dominującą partią polityczną jest Zgromadzenie Demokratyczno – Konstytucyjne. Głową państwa jest prezydent, wybierany w powszechnych wyborach na pięcioletnią kadencję. Parlament złożony jest tylko z jednej izby Zgromadzenia Narodowego, do którego należy 163 deputowanych. Prezydent republiki powołuje premiera, który wraz z rządem sprawuje władze wykonawczą. Obecnie prezydentem Tunezji jest Zin Al.- Abidin Ben Ali, który objął rządy 7 listopada 1987.¹

¹ <http://www.arabia.pl/content/view/282244/81/>

Rysunek 1. Flaga Tunezji



źródło: www.cocotravel.pl, www.encyklopedia.korba.pl

Liczba mieszkańców Tunezji wynosi 10 074 951, co daje 61 osób/km². 98% społeczności stanowią Arabowie, 1% Europejczycy i 1% Żydzi, inni. Grupy wyznaniowe to 98% muzułmanie (głównie sunnici), chrześcijanie 1% i 1% żydzi i inne wyznania.²

Tunezja zajmuje powierzchnię 163 610 km². W północnej części kraju znajdują się Góry Atlas, które zajmują $\frac{1}{3}$ powierzchni. Ukształtowanie terenu zmienia się w bardziej płaskie im dalej na południe gdzie zazwyczaj wyschnięte słone jeziora wyznaczają początek strefy saharyjskiej.³

Na wybrzeżu panuje klimat śródziemnomorski, na północy w okolicy Bizerty klimat przechodzi w morski, wilgotny. Wschodnie wybrzeże cechuje klimat suchy z większymi amplitudami temperatur dobowymi i rocznymi.

Tabela 1. Temperatury powietrza w Tunezji (w °C).

Temperatura i godziny słoneczne (wartości średnie dla państwa Tunezja)							
Miesiąc	Kwi	Maj	Cze	Lip	Sie	Wrz	Paź

² <http://www.arabia.pl/content/view/282244/81/>

³ <http://www.arabia.pl/content/view/282244/81/>

<i>temperatura w dzień</i>	21°	23°	27°	30°	31°	30°	26°
<i>temperatura w nocy</i>	12°	15°	19°	21°	22°	20°	17°
<i>temperatura wody</i>	16°	17°	20°	24°	25°	24°	22°
<i>godzin słonecznych</i>	8g	10g	11g	12g	12g	9g	7g

Źródło: www.cocotravel.pl

Tunezja jest jednym z najbardziej cywilizowanych krajów arabskich. Filarem codziennego życia w Tunezji, podobnie jak w innych państwach islamskich, są modlitwy pięć razy w ciągu dnia. Na każdą z modlitw wierni wzywani są przez śpiew muzzina. Najważniejsza modlitwa ma miejsce w piątek i połączona jest z kazaniem, które wygłasza imam.

Najbardziej znaczącą budowlą w każdym mieście i w każdej wiosce jest meczet wraz z minaretami. Pełni on nie tylko funkcje religijne, do którego schodzą się wierni na modlitwy. Jest również swoistym centrum kultury. Często można tu spotkać grupkę dzieci uczących się Koranu. Życie muzułmanina opiera się na pięciu zasadach, zwanych filarami islamu. Pierwszym i najważniejszym z nich jest Asz Szahada czyli wyznanie wiary, które mówi, że nie ma Boga prócz Allaha, a Mahomet jest jego Prorokiem. Drugim jest Salah czyli modlitwa odmawiana 5 razy dziennie. Trzecia zasada Zaka nakazuje każdemu muzułmaninowi dzielenie się częścią dochodów z ubogimi. Post w trakcie trwania ramadanu jest czwartym filarem zwanym Saum. Natomiast piąty filar zwany Hadżdż nakazuje wszystkim muzułmańskim mężczyznom odbycie przynajmniej raz w życiu pielgrzymki do Świątyni Kaba w Mekce - miejscu urodzenia Mahometa. Rytm życia w ato oznacza ucieczkę Proroka Mahometa z Mekki do Medyny w 622 roku. Dzień ten jest obchodzony w Islamie jako Nowy Rok – Ras el Am el

Hejn. Dwudniowe święto Aid Esseghir oznacza zakończenie okresu postu – Ramadanu. Ludzie zakładają wówczas najlepsze ubrania, aby odwiedzić przyjaciół i znajomych i wymienić z nimi podarunki. Z kolei święto Aid el Kebir jest upamiętnieniem gotowości Abrahama do złożenia ofiary z syna. **Tunezja** jest jednym z najbardziej wyemancypowanych państw muzułmańskich na świecie. Choć islam ma tu rangę religii państwowej i oficjalnie 98% mieszkańców kraju to muzułmanie, Tunezyjki mają równe z mężczyznami szanse na wykształcenie i pracę, posiadają też prawo do rozwodu i aborcji, mogą prowadzić samochód, jeździć zagranicę, wybierać sobie męża, mieć konto w banku i dziedziczyć, co w porównaniu z innymi krajami arabskimi jest bardzo rewolucyjne. Miejskowe kobiety zawdzięczają to przede wszystkim wpływom, pochodzącej z Francji, małżonki pierwszego prezydenta niepodległej Tunezji – Habiba Burgiby.

Najpowszechniejszą potrawą spożywaną w Tunezji jest couscous. W tym kraju tradycyjnie jada się palcami, względnie przy pomocy chleba. Równie bardzo rozpowszechnione jest jedzenie z talerzy przy pomocy sztućców. Alkohol jest zabroniony przez islam, można go kupić w większych miastach. Nie można spożywać alkoholu publicznie.⁴

1.3 Gospodarka



⁴ <http://www.travelplanet.pl/przewodnik/tunezja/kultura.html>

Gospodarka w Tunezji jest zróżnicowana. Główne gałęzie gospodarki tunezyjskiej to: rolnictwo, przemysł wydobywczy, przemysł naftowy, turystyka, przemysł odzieżowy. W ciągu ostatnich 10 lat zmalała protekcja państwa nad gospodarką, wzrósł natomiast udział sektora prywatnego.



Rysunek 2. Mapa Tunezji

Źródło: www.tunezja.com

W dużym stopniu uproszczono system podatkowy, a w latach dziewięćdziesiątych wzrost gospodarczy rzeczywisty osiągał średnio 5%. Wzrost handlu i turystyki w dużym stopniu przyczyniła się do równomiernego wzrostu gospodarczego. 1 marca 1998 roku weszło w życie porozumienie o stowarzyszeniu Tunezji z Unią europejską. Porozumienie to zawiera znoszenie przez Tunezję ograniczeń handlowych dla Unii Europejskiej. Głównym celem ma być

pozyskiwanie inwestycji firm zagranicznych, dalsza prywatyzacja, jak również liberalizacja przepisów dotyczących inwestycji.⁵

Tunezja jest krajem rozwijającym się .



Rok 2006 był rokiem ponownego przyspieszenia wzrostu gospodarczego Tunezji (5,3% w stosunku do 4,3% w roku 2005). Na tle koniunktury światowej Tunezja prezentuje się korzystnie (wzrost gospodarczy na świecie - ok. 5%, w krajach UE - poniżej tej średniej, natomiast w krajach *emerging markets* - wzrost PKB przekracza 5%).

Nastąpił około 3% wzrost produkcji przemysłowej (ok. 30 % PKB) a wyniki rolnictwa (12,3% PKB) były nieco lepsze niż w roku ubiegłym (wzrost o 2,5%). W 2006 r. Tunezja pozostaje drugim eksporterem oliwy z oliwek i czwartym producentem na świecie w tym względzie. Produkt krajowy brutto Tunezji wyniósł prawie 41 mld TND.

Wysoką dynamiką wzrostu charakteryzowały się usługi, w tym szczególnie telekomunikacja, transport i turystyka. Jeśli chodzi o sektor turystyki (blisko 6% PKB), ilość turystów zwiększyła się o 2,7% (liczba 6,6 miliona turystów), a o 6,3% wzrosły wpływy z turystyki. Wpływy z turystyki za 2006 osiągnęły 2,7 mld dinarów (1,7 mld EUR).

Słabościami gospodarki tunezyjskiej są: wysokie i w zasadzie niemalejące bezrobocie (według oficjalnych danych na poziomie 14,2 %, według MFI – ok. 20%) rosnące zadłużenie przedsiębiorstw i ludności,

⁵ <http://www.arabia.pl/content/view/282244/81/>

niepokojąco wysoki dług publiczny, jak również wysoki i rosnący udział w budżecie państwa⁶

1.2. Warunki rozwoju turystyki

Tunezja posiada wiele ciekawych zabytków kultury, które są chętnie odwiedzane przez turystów. Tunezyjskie obiekty znalazły się również na Liście Światowego dziedzictwa UNESCO. Pierwszy z nich Medyna w Tunisie już w 1979 roku, w tym samym roku na liście pojawiły się Wykopaliska Archeologiczne w Katraginie i Amfiteatr El Dżem. W roku kolejnym na liście znalazł się Park Narodowy Aszkal, a na przełomie 1985/1986 roku miasto punickie Kerkouane i jego nekropolia. Przedostatnie dwa obiekty trafiły na listę w 1988 roku i były to: Medyna w Suzie i jedno z czterech świętych miast islamu Kairuan. Osada Dougga położona na szczycie Gór Tebersuk to ostatni obiekt tunezyjski z Listy UNESCO, umieszczony na niej w 1997 roku.⁷

Według danych z 2005 roku Tunezja dysponuje 30 lotniskami, 14 z nich to lotniska o utwardzonej nawierzchni.⁸ Do lotnisk międzynarodowych należą lotniska zlokalizowane w okolicy Tunisu, Monastiru i na wyspie Djerba. Na międzynarodowe porty lotnicze Tunezji przylatują klienci wielu biur podróży i dużych touroperatorów. Wymienić tu można między innymi: Neckermann, TUI, Triada, Scan Holiday.

Mapa 2. Główne lotniska Tunezji

⁶ www.klub-eksportera.futuro.info.pl

⁷ Polska Gazeta Turystyczna. – „Tunezja” 1999, nr 11, s.18

⁸ <http://www.arabia.pl/content/view/282244/81/>



Źródło: www.oaca.nat.tn

Główne porty w Tunezji zlokalizowane są w miastach: Bizerta, Dżardżis, La Goulette, Kabis, Safakis, Susa, Tunis. Tunezja posiada flotę handlową składającą się z 12 statków (2005).⁹

Dane z 2004 roku dotyczące sieci drogowej Tunezji ukazują, iż w całości liczy ona 18 997 km, w większości są drogi utwardzone ich długość liczy 12 424 km, natomiast długość nieutwardzonych to 6 573 km.¹⁰

Tunezja posiada 251 hoteli, które są rozlokowane w kurortach nadmorskich: Tunis (14), Sousse (43), Skanes (14), Port el Kantaoui (26), Nabeul (5), Monastir (14), Mahdia (8), Hammamet (73), Chott Meriam (1), Borj Cedria (2) i na wyspie Djerba (51).¹¹ Hotele w Tunezji są

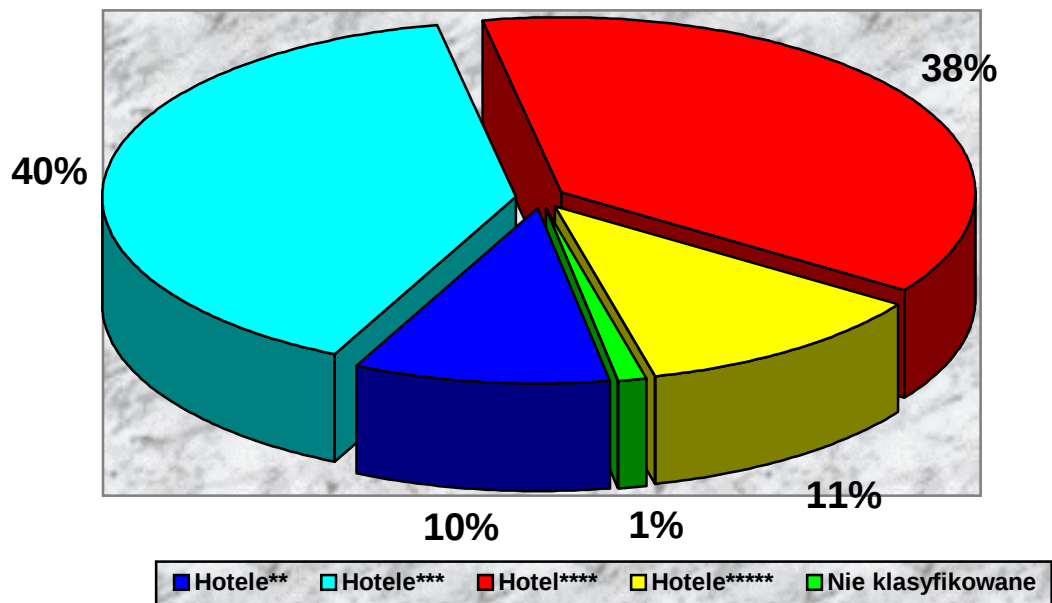
⁹ <http://www.arabia.pl/content/view/282244/81/>

¹⁰ <http://www.arabia.pl/content/view/282244/81/>

¹¹ <http://www.wakacje.pl/hotele/tunezja/>

bardzo związane z wypoczynkiem na plażach, dlatego też największa liczba hoteli zlokalizowana jest w kurortach nadmorskich. Większość hoteli budowana jest w architekturze arabskiej, która charakteryzuje się przepychem i daje hotelom wygląd orientalnych pałaców.

Diagram 1. Procentowy udział hoteli w kurortach Tunezji



Źródło: <http://www.wakacje.pl/hotele/tunezja/>

Główne miasta i kurorty turystyczne:



Fot.1 Djerba

Zródło: www.tunezja.pl

Djerba jest największą wyspą Afryki Północnej, położoną u wschodnio-południowych wybrzeży Tunezji w pobliżu granicy z Libią. Djerba mierzy ok. 812 km² powierzchni, w najszerszym miejscu liczy ok. 28 km. Posiada przepiękne, rozległe, piaszczyste plaże, rozciągające się na ok. 130 km. Największymi miastami wyspy są Houmt Souk i Midoun. Wyspa połączona jest z lądem około 7-kilometrowej długości groblą pamiętającą jeszcze czasy Rzymian. Na wyspę łatwo się dostać także drogą powietrzną, gdyż w pobliżu Houmt Souk znajduje się międzynarodowe lotnisko **Mellita**.¹²

Nabeul jest miastem położonym 70km na południe od stolicy i 18 km na północ od Hammamet na Półwyspie Bon, który jest jednym z najbardziej urodzajnym regionem Tunezji. Półwysep dzięki bujnej roślinności wygląda jak rajski ogród. Nabeul do najważniejszych miast Tunezji, do czasów starożytnych jest głównym ośrodkiem produkcji garncarskiej. Utrzymano tu również inne gałęzie twórczości, miedzy innymi rzeźbę w kamieniu, hafty.¹³

¹² www.wakacje.pl

¹³ Katalog Exim Tours Lato 2006 TUNEZJA



Fot.2 Hammamet
Źródło: www.tunezja.pl

Hammamet nazywany „miastem jaśminu” jest jednym z największych nadmorskich kurortów Tunezji. Z tym miastem związane są początki turystyki tunezyjskiej, które jeszcze ćwierć wieku temu było niewielkim spokojnym miasteczkiem i wąskich i krętych uliczkach. Hammamet ma wiele walorów sprzyjających rozwojowi turystyki, wymienić tu można piękne pokryte drobnym piaskiem plaże, łagodny klimat i liczne gaje owocowe. W najstarszej części miasta turyści mogą

mieć wrażenie jakby czas zatrzymał się w miejscu, kręte uliczki otoczone są niezmiennie otoczone bielonymi budynkami. Przy głównej ulicy miasta znajdują się liczne restauracje, kawiarnie z pięknymi tarasami oraz domy handlowe. Głównym zabytkiem historycznym miasta jest XV wieczna twierdza, w której znajduje się mauzoleum patrona miasta Sidi Bou Ali. W mieście znajduje się również muzeum sztuki, w którym wystawione są tradycyjne stroje ślubne.

Yasmine Hammamet to najnowsza strefa turystyczna Tunezji, położona jest w południowej części Zatoki Hammametu. Ta część jest oddalona od historycznego centrum miasta o około 10 km. Wybudowano tu kilkadziesiąt luksusowych hoteli, w których łączna ilość miejsc sięga ponad 40 000.

Oprócz licznych obiektów hotelarskich w Hammamecie znajdują się również dwa pola golfowe, port jachtowy, kasyno, restauracje i kawiarnie.¹⁴

¹⁴ Katalog Exim Tours Lato 2006 TUNEZJA

Port el Kantaoui to bardzo luksusowy kurort dla turystów wymagających i o zasobnych portfelach. Jego największą atrakcją jest duża

Fot 3.Port el Kantaoui

Źródło: <http://www.tunezja.pl/miasta>



przystań jachtowa, którą otaczają drogie restauracje i wiele sklepów z upominkami. Miasto to słynie również z doskonałych, otoczonych gajami oliwkowymi pól golfowych. Kolejną atrakcją jest wspaniała, długa piaszczysta plaża, przy której usytuowane są najlepsze, pięciogwiazdkowe hotele w Tunezji. Te wszystkie atrakcje i tętniące nocą życie powoduje, iż jest to najchętniej odwiedzane miasto.¹⁵

Sousse jest trzecim co do wielkości miastem Tunezji, dawniej stolica, a obecnie duży port. Miasto położone jest 20 km od międzynarodowego lotniska w Monastirze.

¹⁵ Katalog Exim Tours Lato 2006 TUNEZJA



Fot.4 Sousse

Źródło:www.tunezja.pl

Do ważnych zabytków zaliczyć należy wieżę sygnalizacyjną Kasbah, muzeum archeologiczne i pięciokilometrowe katakumby z czasów rzymskich. Cenna budowla jest twierdza Ribat, która jest najważniejszym zabytkiem architektury islamskiej w Północnej Afryce. Plac Farhat Hached jest sercem miasta i tu koncentrują się sklepy, restauracje i życie miasta.¹⁶



Fot 5 Monastir

Źródło:www.tunezja.pl

Monastir jest miastem portowym, jego dawna nazwa to Ruspina, oddalone jest o około 190 km od stolicy. Miasto jest wielkim ośrodkiem turystycznym, który posiada międzynarodowe lotnisko, nowoczesne szerokie bulwary, przestrzenne place i szereg pięknych białych hoteli.

¹⁶ Katalog Exim Tours Lato 2006 TUNEZJA

Oprócz rozwiniętej bazy hotelarskiej na turystów czeka tu przystań jachtowa i dwa pola golfowe.¹⁷

2. Analiza rynku turystycznego Tunezji

2.1. Rynek recepcji turystycznej

Polacy przyjeżdżają do Tunezji przede wszystkim w sezonie wakacyjnym. Jeśli chodzi o turystów pochodzących z krajów skandynawskich to zainteresowanie wypoczynkiem w Tunezji utrzymuje się na podobnym poziomie w ciągu całego roku. Dla turystów z Europy zachodniej Tunezja jest destynacją całoroczną.

Tabela 2. Liczba osobo noclegów Polaków w Tunezji w 2002 roku (wg kategorii)

Kategoria	L. osobo noclegów
Hotele 5*	9 953
Hotele 4*	82 984
Hotele 3*	233 079
Hotele 2*	17 071
Hotele 1*	128
Bungalowy	158
Bezklasowe	9 843
Razem	353246

Źródło: „Rynek Podróży” wrzesień 2005 – „Polacy w Tunezji”

¹⁷ Katalog Exim Tours Lato 2006 TUNEZJA

Dane z 2001 i 2002 roku pokazują, że ponad 50 turystów z Polski odwiedza ten kraj głównie w okresie od początku lipca do końca września. W trakcie trwania wakacji standardowa długość pobytu Polaków w Tunezji to niespełna 12 dni, ta wielkość maleje w ciągu roku do 9,6 dni. Polskie wczasy w porównaniu z innymi krajami trwają dość długo, tylko Anglicy, Niemcy, Rosjanie, Czesi i Luksemburczycy w 2002 roku przyjeżdżali na pobyty dłuższe.

Polacy najczęściej wybierają te regiony turystyczne, gdzie jest morze i piasek, a rzadziej tereny w głębi kraju. Okolice miasta Sousse cieszą się największą popularnością. Na tych terenach liczba osobo noclegów, z których korzystali Polacy jest prawie dwukrotnie wyższa niż w innych regionach.

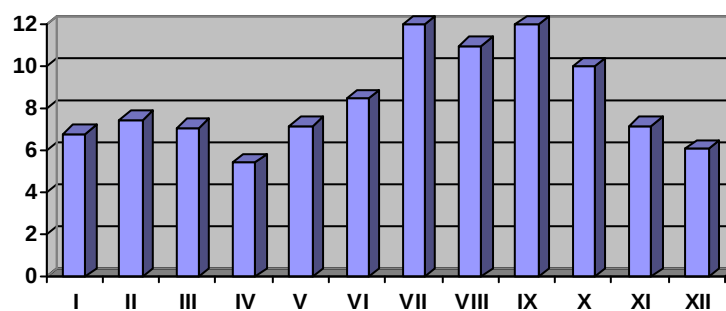
Tabela 3. Liczba obiektów noclegowych w Tunezji

	2000 r.	2001 r.	2002 r.
Hotele 5*	20 121	21 167	24 156
Hotele 4*	51 209	55 894	62 649
Hotele 3*	77 007	77 399	78 196
Hotele 2*	22 640	22 419	22 627
Hotele 1*	2 995	2 965	2 965
Bungalowy	11 219	13 507	12 087
Pensjonaty	1 176	1 242	1 340
Bezklasowe	11 086	11 012	10 229
Razem	197 453	205 605	214 319

Źródło: „Rynek Podróży” wrzesień 2005 – „Polacy w Tunezji”

Sousse odwiedziło około 30% Polaków, jest to 41% ogólnej liczby noclegów Polaków w tym kraju w roku 2002. Hammamet jest drugim w kolejności najczęściej wybieranym miastem, gdzie przyjeżdża około 15% turystów z Polski. Daje to 20 – 22% osobo noclegów Polaków w Tunezji. 11% ogółu polskich turystów w 2002 roku przyjechało do Tunisu.

Diagram 2. Średnia długość pobytu Polaków w Tunezji w 2002 roku
(dane wg miesięcy, w dniach)

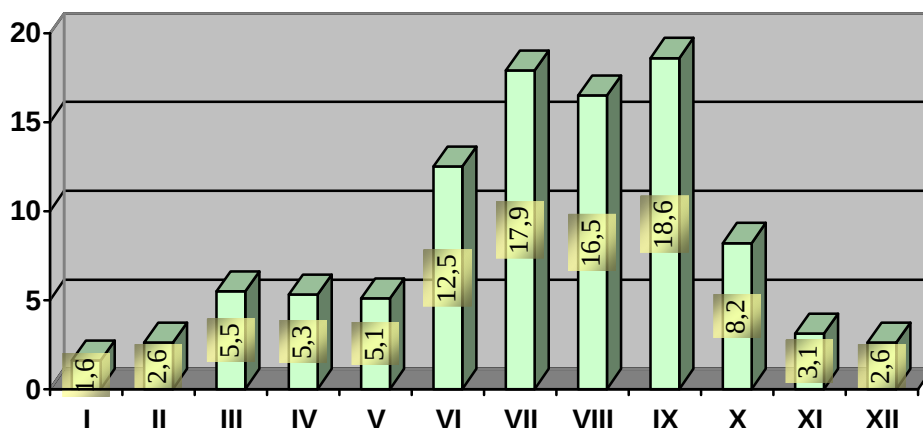


Źródło: „Rynek Podróży” wrzesień 2005 – „Polacy w Tunezji”

Ilość przyjazdów Polaków do Tunezji w 2000 roku wynosiła 74 088, w roku kolejnym 76 186, natomiast rok 2002 przyniósł spadek do poziomu 49 748 przyjazdów. Spadek liczby przyjazdów w 2002 roku związany był z wydarzeniami z 11 września 2001 roku, po zamachu terrorystycznym na WTC. W roku 2006 odwiedziło Tunezję ok. 135 tysięcy obywateli polskich, wpływy dewizowe, związane z przyjazdem polskich turystów przekroczyły 60 mln.¹⁸

¹⁸ www.polamb-commerce.planet.tn

Diagram 3. Struktura przyjazdów Polaków do Tunezji w 2002 roku (dane wg miesięcy, w %)



Źródło: „Rynek Podróży” wrzesień 2005 – „Polacy w Tunezji”

Na czele krajów najczęściej odwiedzających Tunezję są: Francja, Włochy, Wielka Brytania(tab.4)

Największy procentowy wzrost turystów zanotowano z: Rumuni, Rosji, Chin, Japonii, Turcji i z Polski. Największy spadek turystów zanotowano z takich krajów jak:, Niemcy i Hiszpania.

Tabela 4. Liczba turystów przyjeżdżających do Tunezji w 2007 roku

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
Algieria	25.4	21.4	37.6	27.2	31.4	38.8	108.9	326.7	48.7	21.7	34.8	34.9	757.5
Niemcy	177.7	222.9	371.0	374.9	449.4	675.3	756.8	785.3	831.3	791.8	394.6	183.5	6015
Austriacy	10.7	11.3	14.3	21.3	28.8	82.5	118.3	96.1	75.5	43.3	13.7	5.4	521.2
Belgia	40.1	38.8	81.6	162.3	137.6	169.9	323.4	324.4	197.7	131.6	73.1	43.6	1724.4
W Brytania	151.2	158.0	214.8	242.4	259.9	299.4	347.7	373.7	335.9	298.8	150.3	138.6	2970.6
Dania													0
Hiszpania	37.3	42.1	63.5	94.0	47.6	72.6	146.5	203.3	122.0	58.6	42.4	36.3	966.2
Francja	277.4	336.0	575.4	912.6	790.1	838.8	1122.6	1402.3	858.9	793.2	403.0	246.4	8556,7
Holandia	8.8	15.9	26.7	35.2	65.3	64.2	98.8	87.0	61.2	72.6	24.4	11.6	572.6
Włochy	89.7	64.1	104.3	160.7	178.6	405.2	565.0	767.1	384.1	159.0	70.6	6.49	3013.3
Libia	26.3	18.3	21.3	19.0	21.3	26.3	31.2	46.0	18.2	17.8	21.6	18.7	286
Maroko	2.2	3.2	3.3	3.3	3.6	3.7	4.1	5.9	2.6	2.6	3.4	2.9	40.8
Kraje Wschodnie	6.8	13.6	15.6	9.7	13.0	13.3	19.0	26.4	9.1	10.3	11.8	11.1	159.7
Skandynawia	16.0	32.5	65.8	62.7	66.0	77.3	105.7	83.8	84.6	99.8	49.8	24.0	768
Szwajcaria	9.7	11.5	19.0	49.4	52.1	67.5	112.7	85,8	88.3	140.8	18.7	12.9	668,4
U.S.A	3.4	4.3	7.9	7.1	8.0	7.0	6.3	4.8	4.2	17.3	7.9	3.6	83,8
Inne Kraje	66.1	124.7	199.2	292.1	569.7	1055.5	1404.3	1370.5	1236.5	755.9	194,7	122.4	7391.8
Razem	948.8	1118.6	1821.3	2474.0	2722.3	3897.3	5271.1	5990.9	4358.8	3415.0	1514.8	962.8	34495.7

Źródło: <http://www.ins.nat.tn/indexfr.php>

Tabela 5. Ogół turystów przyjeżdżających do Tunezji w latach.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
STYCZEŃ	219.3	231.0	271.8	299.0	287.9	307.5
LUTY	256.2	258.5	313.1	312.9	301.0	314.4
MARZEC	400.8	314.0	370.9	416.1	387.1	414.7
KWIECIEŃ	406.9	372.6	456.1	476.9	565.8	552.3
MAJ	409.1	354.6	478.7	554.8	540.3	542.2
CZERWIEC	462.8	471.7	552.2	641.8	636.5	670.1
LIPIEC	575.4	624.4	736.6	841.8	866.1	910.1
SIERPIEŃ	715.4	820.1	906.3	948.8	1025.0	1056.3
WRZESIEŃ	540.1	548.4	641.9	676.4	711.5	706.1
PAŹDZIERNIK	490.1	492.0	550.5	520.8	578.0	
LISTOPAD	255.3	267.4	324.6	333.7	333.0	
GRUDZIEŃ	332.1	359.6	395.4	355.5	314.0	
RAZEM	5063.5	5114.3	5998.1	6378.5	6549.4	5473.7

Zródło: <http://www.ins.nat.tn/indexfr.php>

Dane z Tunezyjskiego Instytutu Statystycznego pokazują że na przestrzeni lat wzrasta liczba turystów wypoczywających w Tunezji w ciągu całego roku. Tunezja odnotowuje największą liczbę przyjazdów turystów pomiędzy czerwcem a wrześniem.

2.2. Charakterystyka branży turystycznej

2.2.1. Najważniejsi organizatorzy imprez turystycznych w Tunezji:

Neckermann Polska Biuro Podróży Sp. z o.o. posiada w swej ofercie Tunezję. Biuro jest własnością jednego z największych koncernów turystycznych w Europie - Thomas Cook AG, który może poszczycić się aż 160-letnią tradycją. Do Thomas Cook AG należą przedsiębiorstwa turystyczne z wielu krajów. Celem starań tych przedsiębiorstw jest tworzenie oferty na najwyższym poziomie. Neckermann stale inwestuje w wykształcenie swoich pracowników, a

około 1600 osób jest zatrudnionych jako rezydenci w 74 regionach turystycznych świata. Przedsiębiorstwo to współpracuje między innymi z: PLL LOT, Thomas Cook, Lufthansa, Tunis Air, Air Europa, Cyprus Airways.

Neckermann oferuje klientom wypoczynek w wielu kurortach tunezyjskich, między innymi: Hammamet, Monastir, Port el Kantaoui oraz Djerba.¹⁹

Grupa **World of TUI** dzięki spółkom własnym i zależnym utrzymuje pozycję lidera na większości turystycznych rynków europejskich.

Koncern posiada zarówno marki touroperatorów, linii lotniczych, hoteli, jak i agencji turystyki przyjazdowej.

Informacje o koncernie

- Obrót: ok. 19,6 miliardów Euro (z tego branża turystyczna: ok. 15.6 miliarda Euro)
- Zatrudnienie: 59.000
- Biura podróży: ok. 3.400
- Marki touroperatorów: 75
- Goście: ok. ponad 18 milionów w 2004 r.
- Własne samoloty: ponad 100
- Agencje turystyki przyjazdowej: 35
- Hotele: 276
- Łóżka hotelowe: ponad 160.000

¹⁹ <http://www.neckerman.pl/>

Wiodące marki touroperatorów w poszczególnych krajach: TUI (Niemcy, Austria, Szwajcaria, Polska), Thomson (Wielka Brytania), Fritidsresor (Szwecja), Finnmatkat (Finlandia), Holland International (Holandia), Star Tour (Dania, Norwegia), Nouvelles Frontieres (Francja)

Linie lotnicze należące do koncernu to Hapag-Lloyd (Niemcy), Britannia (W. Brytania, Szwecja), Corsair Aviation (Francja), Neos (Włochy)

Agencje turystyki przyjazdowej działające dla TUI to Aloes, Holidays Services, Isropa Nazarene Tours, Miltours, Pollman s, Ranger Safaris, Tantur, Travcko, Travel Partner, Tunisie Voyages, Ultramar Express, TQ3 Travel Solutions.

Sieci biur podróży:

TUIReiseCenter Niemcy, Austria, Szwajcaria,

TUICentrumPodróży - Polska,

TUITravelCenter- Belgia,

Lunn Poly - Wielka Brytania,

Fritidsresor – Szwecja.

Marka **TUI** istnieje na polskim rynku turystycznym od 16 lat. Początkowo tylko na regałach niewielu biur podróży można było spotkać niemieckojęzyczne katalogi, a do dziewięciu lat tworzony jest produkt turystyczny dopasowany do potrzeb polskiego turysty. Firma TUI w Polsce powstała w 1997 roku i jest przedstawicielem w Polsce niemieckiego koncernu World of TUI. TUI Poland Sp. z o.o.²⁰

Biuro Podróży **TRIADA** jest od 5 lat liderem rynku turystycznego. Świadczy o tym rosnąca z roku na rok liczba klientów wysyłanych na

²⁰ <http://www.world-of-tui.com/pl/>

imprezy turystyczne, publikacje i rankingi na temat branży turystycznej przedstawiane w mediach. TRIADA działa na polskim rynku turystycznym od 1991r. i oferuje wycieczki samolotowe, autokarowe oraz dojazd własny. W trakcie ponad 14 lat działalności marka TRIADA zdobyła liczne grono stałych i lojalnych klientów, a co za tym idzie pozycję największego touroperatora na rynku polskim.

TRIADA posiada zezwolenie na działalność gospodarczą w zakresie organizowania wyjazdów zagranicznych i wpisana jest do Rejestru Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych Województwa Mazowieckiego pod Nr 416.

Od roku 1995 Biuro Podróży TRIADA należy do Warszawskiej Izby Turystyki organizacji regionalnej, skupiającej w swoich szeregach wiarygodne i sprawdzone biura podróży z terenu Mazowsza.²¹

Imprezy turystyczne w Tunezji oferuje również Ecco Holiday. Partnerami Ecco Holiday w zakresie przelotów są: A JET AIRWAYS (Cypr), TUNISAIR i KARTHAGO (Tunezja), LTE (Gran Canaria, Teneryfa, Majorka, Portugalia, Costa del Sol), Bulgaria Air (Bułgaria), Alexandair (Kreta), Sky Airlines (Turcja-Alanya), Air Memphis (Egipt-Hurghada), AMC (Egipt-Sharm El Sheikh) i Centralwings (Sycylia, Kreta). Bogactwo oferty dla klienta indywidualnego Ecco Travel narzuca konieczność współpracy z wieloma międzynarodowymi przewoźnikami, między innymi: Air France, KLM, Austrian Airlines, Lufthansa, Alitalia, Aerosvit, Finnair, Air India, Kenya Airways, Swissair i in.

Biuro **Scan Holiday**, powstało 8 marca 1995 roku. W 1999 roku Scan Holiday - prywatne przedsiębiorstwo - stało się częścią

²¹ <http://www.travelplanet.pl/biura-podrozy/triada/>

międzynarodowego koncernu turystycznego - Thomson Travel Group. Od 2001 roku wchodzi w skład największego w Europie koncernu turystycznego TUI AG. Scan Holiday specjalizuje się w zagranicznej turystyce wyjazdowej. Obecnie oferuje 2 rodzaje produktów turystycznych - wycieczki lotnicze i wypoczynek narciarski. W rejonie Morza Śródziemnego oferując w sumie 19 kierunków wakacyjnych z wylotami z Polski, a 39 z wylotami z Niemiec. W sezonie letnim proponuje wycieczki z 2 katalogów: czarterowy i z dojazdem własnym. Wakacje letnie można spędzić m.in. na Krecie, Korfu, Rodos, Riwierze Olimpijskiej i Chalkidiki, w Grecji, na Cyprze, Majorce, Wyspach Kanaryjskich, w Tunezji, na Djerbie, Bułgarii, na Dominikanie lub Kubie.

W swej ofercie ma szereg wycieczek z wylotami z 6 miast Polski: Krakowa, Katowic, Wrocławia, Gdańska, Poznania i Warszawy. W 2002 roku Scan Holiday został uznany przez Pentor za najczęściej polecane biuro podróży w Polsce, a kolejny rok przyniósł tytuł Marki Godnej Zaufania 2003 roku.²²

Biuro Podróży **EXIM TOURS** rozpoczęło swoją działalność w 1993 roku. Biuro oferuje kierunki: TUNEZJĘ (miejscowości: Sousse, Monastir, Hammamet, Nabeul, Mahdia) i wyspę DJEBRA oraz EGIPT (miejscowości: Hurghada, El Gouna, Safaga, Makkadi Bay oraz przepiękne Sharm el Sheikh, na półwyspie Synaj - raj dla nurków, jak również od lat sprawdzone i ciekawe wycieczki krajoznawcze, z rejsami po Nilu. EXIM TOURS do Tunezji proponuje przeloty z Warszawy, Poznania, Katowic, Wrocławia, Krakowa jak również Gdańska i Rzeszowa, natomiast na wyspę Djerba z Warszawy, Katowic i

²² <http://www.travelplanet.pl/biura-podrozy/scan-holiday/>

Poznania. Trasy te są obsługiwane przez tunezyjskie linie czarterowe TUNISAIR i NOUVELAIR. Do miasta Hurghada można dostać się z Warszawy, Poznania, Wrocławia, Katowic. Natomiast do Sharm el sheikh z Warszawy, Poznania, Wrocławia, Katowic i Krakowa. Kierunek egipski obsługuje tamtejszy przewoźnik AMC AIRLINES oraz AIR MEMPHIS. EXIM TOURS prowadzi działalność również w Czechach (Praga), na Słowacji (Bratysława), na Węgrzech (Budapeszt) i w Rumunii (Bukareszt).²³

2.2.2. Promocja Tunezji

Tunezja jest krajem wakacyjnym stosunkowo tanim, co ułatwia jej promowanie wielu touroperatorom i biurom podróży. Wiele informacji na temat Tunezji i wypoczynku w tym kraju można uzyskać na stronach internetowych organizatorów turystyki, a także w katalogach z ofertami wypoczynku. Tunezja, jak wiele innych krajów recepcji turystycznych jest również promowana na licznych targach turystycznych w wielu krajach.

Do promocji Tunezji przyczyniają się liczne wydawnictwa turystyczne między innymi: Pascal, BookCity, Tour Press i wiele innych wydających przewodniki i informatory turystyczne.

Obecnie istnieje wiele portali internetowych zajmujących się turystyką, a przede wszystkim rozpowszechnianiem ofert wypoczynku. Do takich portali w Polsce należą: Portal Turystyczny Wakacje.PL, TRAVELPLANET.PL. Rośnie liczba biur podróży oferujących wczasy, które można kupić bez wychodzenia z domu poprzez internet.

²³ <http://www.travelplanet.pl/biura-podrozy/exim-tours/>

Ciekawe strony internetowe w Tunezji

www.tunisiaonline.com	Informacje ogólne o Tunezji	Angielski
http://www.tunisie.com/	Informacje ogólne o Tunezji	Francuski
http://www.alkhadra.com/	Informacje ogólne o Tunezji	Arabski
www.tunisiaonline.com/news	Aktualności	Angielski
http://www.infotunisie.com/	Aktualności	Francuski
http://www.akhbar.tn/	Aktualności	Arabski
http://www.annuaires.tn/	Informacje o numerach telefonów	Francuski
http://www.bct.gov.tn/	Bank Centralny Tunezji	Angielski Francuski
www.deltun.cec.eu.int	Strona Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Tunezji	Francuski
www.tunisianindustry.nat.tn	Informacje o przemyśle w Tunezji	Angielski Francuski
http://www.ins.nat.tn/	Strona Narodowego Instytutu Statystycznego	Francuski
http://www.investintunisia.tn/	Informacje dotyczące inwestycji w Tunezji	Angielski Francuski
www.tunisieinfo.com/privatisation	Informacje o prywatyzacji	Francuski
www.dpm.tn	Informacje o rejestracji leków w Tunezji	Angielski Francuski
http://www.cepex.nat.tn/	Strona Centrum Promocji Eksportu	Angielski Francuski
http://www.cmf.org.tn/	Strona Rady Rynku Finansowego	Francuski
http://www.cotunace.com.tn/	Strona Tunezyjskiej Agencji Ubezpieczeń Handlu Zagranicznego	Francuski
http://www.tradenet.tn/		Francuski
http://www.zfzarzis.com.tn/	Strona Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Zarzis	Angielski Francuski Arabski
www.tunisie.com/APIA	Strona Agencji Promocji Inwestycji w Rolnictwie	Angielski Francuski Arabski
http://www.citet.nat.tn/	Strona Międzynarodowego Centrum Technologii i Środowiska	Angielski Francuski
http://www.snt.com.tn/	Strona Narodowego Biura ds Turystyki	Francuski
http://www.tunisietourisme.com.tn/	Informacje o turystyce	Francuski
http://www.tourismtunisia.com/	Informacje o turystyce	Angielski Francuski
http://www.tunisair.com.tn/	Strona Tunisair – przewoźnika lotniczego	Angielski Francuski
http://www.carthage.tn/	Oficjalna strona Prezydenta Republiki Tunezyjskiej	Francuski
http://www.ministeres.tn/	Oficjalna strona Rządu	Francuski
http://www.humanrights.tn/	Informacje o prawach człowieka	Francuski
http://www.ezzitouna.org/	Informacje o Islamie w Tunezji	Arabski
http://www.tunisieinfo.com/	Teksty podstawowych dokumentów – Konstytucja, Ordynacja Wyborcza itp.	Angielski Francuski Arabski
www.tunisie.com/sports	Wiadomości sportowe	Francuski
http://www.etap.com.tn/	Strona Tunezyjskiego Przedsiębiorstwa Wydobycia Ropy Naftowej	Francuski
http://www.gct.com.tn/	Strona Groupe Chimique Tunisien	Angielski Francuski
http://www.stb.com.tn/	Strona banku STB	Francuski

http://www.onagri.nat.tn/	Strona Narodowego Obserwatorium Rolniczego	Francuski
http://www.onh.com.tn/	Strona Office Nationale de Huile - koordynującego handel oliwą	Angielski Francuski
http://www.artisanat.nat.tn/	Informacje o rękodzielnictwie	Francuski
http://www.ati.tn/	Tunezyjska Agencja Internetu	Francuski Arabski
http://www.bibliotheque.nat.tn/	Strona Biblioteki Narodowej	Arabski
http://www.culture.tn/	Informacje o życiu kulturalnym	Francuski Arabski
http://www.edunet.tn/	Informacje o edukacji	Angielski Francuski Arabski
http://www.universites.tn/	Informacje o szkolnictwie wyższym	Angielski Francuski Arabski
http://www.nadiadab.tn/	Strona klubu literackiego	Arabski
www.tunisiaonline.com/stamps	Historia kraju na znaczkach pocztowych	Angielski
http://www.sicad.gov.tn/	Informacje administracyjne	Francuski Arabski
http://www.tunisie-competences.nat.tn/	Informacje dotyczące współpracy technicznej	Angielski Francuski Arabski
http://www.smg.com.tn/	Strona Magasin General – sieć sklepów	Francuski Arabski
http://www.onas.nat.tn/	Strona Biura ds. Oczyszczania	Francuski
http://www.steg.com.tn/	Strona dostawcy elektryczności i gazu	Francuski
http://www.cnt.nat.tn/	Strona Narodowego Centrum Teledetekcji	Francuski
http://www.solidarity-fund.org/ http://www.fonds-solidarite.org/	Informacje o światowych funduszach pomocowych	Angielski Francuski Arabski
http://www.tunisitelecom.tn/	Strona operatora telefonicznego	Francuski
http://www.tunisia-stamps.tn/	Informacje o tunezyjskich znaczkach pocztowych	Angielski Francuski Arabski
http://www.poste.tn/	Strona Poczty Tunezyjskiej	Francuski
http://www.infocom.tn/	Informacje o technologii i komunikacji	Francuski
http://www.ecom.tn/ http://www.lapresse.tn/ www. leconomiste.tn www.jeuneafrique.com	Galeria handlowa dziennik numer jeden 2-miesięcznik tygodnik	Angielski Francuski francuski francuski

Źródło: www.ins.nat.tn



PODSUMOWANIE

Wysuwając wnioski można zauważyć, że Tunezja cieszy się coraz większym zainteresowaniem wśród turystów europejskich. Coraz większa ilość biur podróży świadczy usługi na danych terenach opisywanego kraju. Jest to bardzo korzystny czynnik wspierający tunezyjską gospodarkę. Można łatwo zauważyć wzrastający przychód środków pieniężnych pochodzący z turystyki. Cała branża turystyczna jest szeroko rozwinięta. Każdy turysta deklarujący się na wyjazd na pewno znajdzie dla siebie odpowiednią ofertę w odpowiednim standardzie.

Forum Davos przyznało Tunezji pierwsze miejsce wśród krajów Afryki i Bliskiego Wschodu w zakresie konkurencyjności i 30-te na świecie w tym względzie. Tunezja wyprzedziła pod tym względem takie kraje jak: Portugalia, Malta, Słowacja, Włochy i Grecja.

Bibliografia

- Rudnicki Bogdan „Podróże marzeń – Tunezja” wyd. Alinea – Warszawa 2005r.
- Polska Gazeta Turystyczna. – „Tunezja” 1999, nr 11
- Rynek Podróży – „Polacy w Tunezji” 2005 nr 9
- Katalog Exim Tours Lato 2006 TUNEZJA
- www.polamb-commerce.planet.tn
- www.klub-eksportera.futuro.info.pl
- www.arabia.pl
- www.pologne.intl.tn
- www.cocotravel.pl
- www.travelplanet.pl/przewodnik/tunezja/kultura.html
- www.oaca.nat.tn
- www.tunezja.com
- www.wakacje.pl/hotele/tunezja/
- http://www.ins.nat.tn/indexfr.php
- www.neckerman.pl/
- www.travelplanet.pl/biura-podrozy/scan-holiday/
- www.travelplanet.pl/biura-podrozy/exim-tours/
- www.travelplanet.pl/biura-podrozy/triada/
- www.world-of-tui.com/pl/